

oleks
lavanemisel
gi esi-
i töös
õpilaste
vennas-
d pai-
l suut-
st nõu-
bleemi-
d ideo-
õdunud
üliõpi-
Valitud
deetuse,
dumise-
rustasid
iitilisel
iltimine
ejõudu-
su tööd.
oogili-
oengute
a, vaid
teadus-
eadlaste
ed vaod
t meie
imiseks,
teatri-
ks kut-
stituudil
pöörata
ja oma-
d lava-
imestest
de teat-
obleemi-
vustama
asaegses
ud õppe-
iõpilaste
eli oma-
irgneritud
jttu mõ-
ibiivitud
teerivalt
ise mee-
peaksid
õppejõud
avat abi,
skoosole-
kunsti-
nadel on
lähenda-
na pöör-
htumises
l, samuti
tud üli-
möödu-
puudus-
es.
laste ühi-
nstituudi
silt ootab
l võlgne-
le, meile
uste eest
ndamisel
Juurup

majanduse kollektiviseerimist, Nõukogude armee, kehakultuurlaste, pioneeri-
de rivilaule jne.

Kirjutusmasinal või selge käekirjaga kirjutatud luuletused, varustatud autori märgusõnaga, saata hiljemalt 15. oktoobriks 1948. a. aadressil: Tallinn, Kohtu t. 3. Eesti Nõukogude Kirjanike Liit.

Käskkirjadele lisada sama märgusõna kandev kinnine ümbrik, mis sisaldab autori nime, aadressi, sünniaasta ja lühikese ülevaate autori senisest kirjanduslikest katsetusist.

Nelja parima võistlusluuletuse autorile määrab EN Kirjanike Liit ühe esimese preemia 1500, ühe teise preemia 1000 ja kaks kolmandat preemiat 500 rubia suuruses. Premeeritud luuletused avaldatakse ajakirjas „Looming“, kusjuures autoreile makstakse tavalist autorihonorari. ENKL võib suunata ajakirjade ja ajalehtede toimetustele avaldamiseks ka premeerimata jäänud, kuid ideelis-kunstiliselt vastuvõetavad võistlusluuletused. Viisistamiseks sobivad luuletused suunatakse EN Heliioojate Liidu korraldusse.

Eesti Nõukogude Kirjanike Liidu juhatus

vabad näitlejad alustavad Donnovits-
nõi ja Slobotskoi komöödia „Inimene
sealt maailmast“ õppimist E. Neemre
näitejuhtimisel. Esietendus toimub 21.
oktoobril. Oktoobrikuus tuleb lavale
veel Petrovi satiiriline komöödia „Rahu-
saar“ K. Adra lavastusel. Etenduste
andmist Viljandi linnas alustatakse 2.
oktoobril A. Uspenski näidendiga „Meie
päevil“. Kuna 30. septembril täitub 75
aastat esimesest eestikeelse näidendi la-
vastusest Viljandis (milleks oli L. Koi-
dula „Säärane mulk“ advokaat Jürgen-
soni lavastusel), kavatakse teater se-
da tähtpäeva märkida piduliku aktuse-
ga ja „Säärase mulgi“ ettekandega.

Edasi on teatri repertuaaris Stalini
preemia laureaadi A. Jakobsoni „Võit-
lus rindejooneta“, mille esietendus on

aasta esialgses mängulavastuses
goli „Revident“ ja A. Kitzbergi „Rätsep
Ohk“.

Eeloleval hooajal hakkab teater
„Ugala“ etendusi andma Viljandi linnas
pidevalt kolm korda nädalas ja kuues
maakonna keskuses — Mustlas, Karksi-
Nuias, Kolga-Jaanis, Suislepas, Võhmas
ja Käsukonnas — kaks korda kuus. Sü-
gisel ja kevadel toimuvad veel pikemad
ringreisid viide maakonda.

Tegelaskonna ideoloogiliste teadmiste
sävendamiseks alustab teatri „Ugala“
juures eeloleval sügisel tööd jällegi po-
liitkool EK(b)P Viljandimaa Komitee
lektorite kaasabil. Samuti pannakse
rõhku teatri kunstilise personali kutse-
alase kvalifikatsiooni tõstmisele, kor-
raldades vastavaid seminare.

Rossini „Sevilla habemeajaja“

esietendus RT „Estonias“

Lavastuslikust küljest

SV 11. IX '48

Laupäeval, 28. augustil, tõi RT „Es-
tonia“ uuslavastuses välja G. Rossini
koomilise ooperi „Sevilla habemeajaja“
G. Tugolessovi lavastuses.

Gioacchino Rossini (1792—1868), itaa-
lia ooperikunsti silmapaistvam esindaja,
kirjutas oma „Sevilla habemeajaja“
suure Prantsuse revolutsiooni aegse
progressiivse näitekirjaniku Beaumar-
chais' samanimelise satiirilise komöödia
ainel 1816. aastal.

Beaumarchais' komöödias leiame
vastamisi asetatuna ühiskondlikud põ-
hivahekorrad. Kolmas seisus (Figaro isi-
kus) tõuseb oma vitaalsusega julgelt
kõrgemale konservatiivsetest aadlikest
ja müüdavaist vaimulikest. Beaumar-
chais' piits lööb selles komöödias feoda-
lismi täie valjusega.

Rossini libretist Sterbini aga nivelleer-
is Beaumarchais' ühiskondlik-poliitilise
satiiri tunduvalt. See oli tookordse
reaktsioonilise ajajärgu otsene järeldus,
millele lisandus solistide-vokalistide tu-
geva mõju avaldamine ooperiloomingu
põhinõuetele. Vastavalt ajajärgule ase-
tati raskuspunkt ooperis ainult laulu
muusikalis-meelise võlu ja virtuoos-
liku hiilguse saavutamisele.

Kõigest hoolimata on „Sevilla habeme-
ajaja“ tänaseni suutnud teatava mää-
rani säilitada õigesti asetatud ühiskond-
likud põhivahekorrad, dramaturgilised
väärtused ja suured mängulised võima-
lused näitlejale.

Nagu juba avaldatud eelteatetest sel-
gus, on RT „Estonia“ püüdnud oma see-
kordses lavastuses erilist rõhku panna
ooperis esinevatele sotsiaalseile vahekor-
dadele.

Krahv Almaviva asetamine Figaro
vitaliteedi ja terava mõistuse varju õn-
nestus lavastajal täiel määral. Doktor
Bartolo kujundamisel oleks retsitatii-

vis leiduv kaasavara ihkamise moment
võib-olla lasknud ennast aktsentueerit-
umalt esitada. Don Basilio oli nähtud
põhiliselt õigesti.

Lavastus tervikuna aga ei suutnud
isiklike suhete tagant esile tõsta sotsia-
aalseid suhteid, nagu oli lavastaja hea
kavatus.

Kui vaadelda lavastuse kunstilist ku-
jundamist, siis tuleks ennekoike peatu-
da ooperi teise pildi toomisel õuele. On
küsitav, kas selle võttega (kuigi seda
on kasutatud ka varem) saavutatud la-
vapildiline efekt on küllaldane, et selle-
le ohvriks tuua nii palju teose põhiliselt
glulist ja puhtlavastuslikku loogikat.
Muide, esemed toas annavad näitlejale
mitte vähem mänguvõimalusi. Neid tu-
leb ainult leidlikult rakendada. Mäng
teises pildis oli seatud selliselt, et tegi
ebaselgeks õue ümbritsevate hoonete
arhitektuuri ja otstarbe. Kõnelemata
sellest, et dr. Bartolo ei oleks ilagi
hoitudnud temale nii tähtsat dokumenti,
kui on seda sõjaväe majutamisest va-
bastamise tunnistus, lukustamatult ja
pealegi õuel.

Peatudes üksinäitlejate juures, tu-
leb esile tõsta O. Raukase dr. Bartolo
meisterlikku kujundust.

Nimiosaline ENSV teeneline kunstnik
Tiit Kuusik ei suutnud Figaro kompli-
seeritud osa mänguliselt piisavalt ku-
jundada. Lauljale oleks pidanud lavas-
taja ja näitejuhli andma karakteri ku-
jundamisel märksa konkreetsemat abi.
Laulja suured häälelised võimed on vaid
üks kujunduslikest vahenditest, millesse
tänapäeva ooperil tuleks suhtuda kui en-
dastmõistetavasse eeldustesse. Rõõmus-
tab, et T. Kuusik on tagajärgi saavuta-
nud sõnalis selguses. Julgen ütelda, et
senisest suurem mängulise konkreet-
suse saavutamine, stseeni sügavam la-
valine mõtestamine aitavad teatava mää-

rani parandada ka laulja diktsiooni, mis
pole mitte igakord ainult „diktsiooni
viga“. Ka antud vahenditega suutis
T. Kuusik luua Figarost kuju, keda
kuulates unustasid mängu ja laulu väl-
jendusliku ühtsusetuse.

V. Neeluse Rosina oli veidi tempera-
menditu ja kiretu oma armastuses. Või-
malik, et see oli lavastuslik kavatus.

Mänguliselt oli kahest eelmisest
märksa parem don Basilio A. Pärna ke-
hastuses. Basilio polnud enam üksik-
nähtus, vaid omasuguste tüüpiline esi-
daja. Ei tohi aga unustada osa tänu-
likkust.

H. Otto krahv Almaviva jäi kindlate
kontuurideta, kadudes teiste vahele.
Lavastuslikult tasakaalult see ei se-
ganud.

Ulejäänud osad täideti rahuldavalt.

Lavastuse nõrgem koht oli mängu
ansambliks kujundamisel ja selle oope-
ri nii omase sädelevuse ja tempo-
rikkuse esile toomata jätmise. An-
samblit kujundada aga ei ole või-
malik, kui üksikosaliste lavalis-
loomingulised ülesanded on suures
ulatuses alles lahendamata. Siin oleks
aidanud retsitatiivide kui karakteride
kujundavate ja edasiviivate kohtade
üksikasjalikum väljatöötamine näite-
juhi poolt.

Lavakujundus A. Peegilt oli pildina
meeldiv, kuid liig üldine, et antud la-
vastusele kujunduslikult kaasa aidata.
Oluline kaob kohati ebaolulise varju.
Kostüümide kujundus oli tagasihoidli-
kum, kuid tabavam.

Tuleb loota, et teater, süvenedes selle
suurepärase ooperi lavastamisproblee-
midesse, suudab leida oma kavatsustele
veenvamad vahendid.

E. Toona

... ja muusikalisest

Laupäeval, 28. augustil oli „Estonia“
saal tungil täis vaatlejaid. Rossini koo-
milise ooperi „Sevilla habemeajaja“ esi-
etendus oli kokku meelitanud suure
hulga meie pealinna ooperikunsti har-
rastajaid.

Teatrikülastajale teenistusvalmilt pak-
kutavas kavas leiame märkmeid Ros-
sini suurest teenest itaalia ooperi
arenemise ajaloos: „... Ta kaotas
„kuiva“ retsitatiivi ühel noodil, asen-
dades selle melodilise, mozartliku ret-
sitatiiviga, laiendas orkestri osatähtsust
ja näitas järgnevatele heliloojatele Bel-
linile, Donizettiile ja Verdile, tee tõe-

kestrandid seadnud endile sihiks män-
gida ilma igasuguse huvita, luues mit-
mekesisust vaid puupillide rühma hää-
lestamatusega.

Tuimemat orkestri mängu on enesele
raske kujutella. Ei tahaks uskuda, et
selline on meie vabariigi parima süm-
foonilise ooperiorkestri mängutase (mil-
lises orkestris muide ei mängi sugugi
halvad muusikud!).

Kuulaja aplodeeris avamängule. Kuid
ta aplodeeris heale, juba ammu mitte
enam kuulnud muusikale.

Eemaldub eesriie ja meile avaneb öi-
sesse pimedusse mattunud Sevilla tä-

ka muusikaliselt loomulikult ja küt-
kestavalt V. Neelus. Väga hea on ka
doktor Bartolo O. Raukase osakäsitusel.
Tugeva, tõelise ooperilaulja hääle kõr-
val omab O. Raukas ka häid näitleja-
võimeid. Tema mäng jättis kõige pare-
ma mulje.

Piisavalt koomiline ja muusikaliselt
usutav oli A. Pärn Basilio osas.

Giorillo, Almaviva teenri väikeses
osas esines A. Aasma muusikaliselt
hästi õnnestunult.

Mõningal määral mitterahuldav on
Berta (M. Poola). Tema hääle nagu ei
harmoneeri oma tämbriult ansambli
(2. pildil) Rosina häälega

Laupäeval, 28. augustil, oli RT „Estonia“ uuslavastuses välja G. Rossini koomilise ooperi „Sevilla habemeajaja“ G. Tugolessovi lavastuses.

Gioacchino Rossini (1792—1868), Itaalia ooperikunsti silmapaistvam esindaja, kirjutas oma „Sevilla habemeajaja“ suure Prantsuse revolutsiooni aegse progressiivse näitekirjaniku Beaumarchais' samanimelise satirilise komöödia ainel 1816. aastal.

Beaumarchais' komöödias leiame vaatamisi asetatuna ühiskondlikud põlvahakorrad. Kolmas seisus (Figaro isik) tõuseb oma vitaalsusega julgelt kõrgemale konservatiivseist aadlikest ja müüdavaist vaimulikest. Beaumarchais' piits lööb selles komöödias feodalismi täie valjusega.

Rossini libretist Sterbini aga nivelleeris Beaumarchais' ühiskondlik-poliitilise satiri tunduvalt. See oli tookordse reaktioonilise ajajärgu otsene järelus, millele lisandus solistide-vokalistide tugeva mõju avaldamine ooperiloomingu põhiooetetele. Vastavalt ajajärgule asetati raskuspunkt ooperis ainult laulu muusikalismeeelise võlu ja virtuoosliku hiilguse saavutamisele.

Kõigest hoolimata on „Sevilla habemeajaja“ tänaseni suutnud teatava määrani säilitada õigesti asetatud ühiskondlikud põlvahakorrad, dramaturgilised väärtused ja suured mängulised võimalused näitlejale.

Nagu juba avaldatud eelteatetest selgus, on RT „Estonia“ püüdnud oma seekordse lavastuses erilist rõhku panna ooperis esinevaile sotsiaalseile vahelkorradale.

Krahv Almaviva asetamine Figaro vitaliteedi ja terava mõistuse varju õnnestus lavastajal täiel määral. Doktor Bartolo kujundamisel oleks retsitatiiv-

vis seadnud ennast aktsentidevõib-olla lasknud ennast aktsentidevõimalt esitada. Don Basilio oli nähtud põhiliselt õigesti.

Lavastus tervikuna aga ei suutnud isiklike suhete tagant esile tõsta sotsiaalseid suhteid, nagu oli lavastaja hea kavatsus.

Kui vaadelda lavastuse kunstilist kujundamist, siis tuleks ennekõike peatuda ooperi teise pildi toomisel õuele. On küsitav, kas selle võttega (kuigi seda on kasutatud ka varem) saavutatud lavapildiline efekt on küllaldane, et sellele ohvraks tuua nii palju teose põhiliselt olulist ja puhtlavastuslikku loogikat. Muide, esemed toas annavad näitlejale mitte vähem mänguvõimalusi. Neid tuleb ainult leidlikult rakendada. Mäng teises pildis oli seatud selliselt, et tegi ebaselgeks õue ümbritsevate hoonete arhitektuuri ja otstarbe. Kõnelemata sellest, et dr. Bartolo ei oleks iialgi hoidnud temale nii tähtsat dokumenti, kui on seda sõjaväe majutamisest vastastamise tunnistus, lukustamatult ja pealegi õuel.

Peatudes üksiknäitlejate juures, tuleb esile tõsta O. Raukase dr. Bartolo meisterlikku kujundust.

Nimiosaline ENSV teeneline kunstnik Tiit Kuusik ei suutnud Figaro komplitseeritud osa mänguliselt piisavalt kujundada. Lauljale oleks pidanud lavastaja ja näitejuhid andma karakteri kujundamisel märksa konkreetsemat abi. Laulja suured häälelised võimed on vaid üks kujunduslikust vahendeist, millesse tänapäeva ooperil tuleks suhtuda kui endastmõistetavasse eeldustesse. Rõõmustab, et T. Kuusik on tagajärgi saavutanud sõnaliselt selguses. Julgen ütelda, et senisest suurem mängulise konkreetse saavutamise, stseeni sügavam lavaline mõtestamine aitavad teatava mää-

ga. Ka antud vahenditega suutsid T. Kuusik luua Figarost kuju, keda kuulates unustasid mängu ja laulu väljendusliku ühtsusetuse.

V. Neeluse Rosina oli veidi temperamentitu ja kiretu oma armastuses. Võimalik, et see oli lavastuslik kavatsus.

Mänguliselt oli kahest eelmisest märksa parem don Basilio A. Pärna kehastuses. Basilio polnud enam üksiknähtus, vaid omasuguste tüüpiline esindaja. Ei tohi aga unustada osa tänuilikkust.

H. Otto krahv Almaviva jäi kindlate kontuurideta, kadudes teiste vahele. Lavastuslikult tasakaalult see ei seganud.

Ulejäänud osad täideti rahuldavalt.

Lavastuse nõrgem koht oli mängu ansambliks kujundamisel ja selle ooperi nii omase sädelevuse ja temporikkuse esile toomata jätmise. Ansambliit kujundada aga ei ole võimalik, kui üksikosaliste lavaliloomingulised ülesanded on suures ulatuses alles lahendamata. Siin oleks aidanud retsitatiivide kui karaktereid kujundavate ja edasiviivate kohtade üksikasjalikum väljatöötamine näitejuhi poolt.

Lavakujundus A. Peegilt oli pildina meeldiv, kuid liig üldine, et antud lavastusele kujunduslikult kaasa aidata. Oluline kaob kohati ebaolulise varju. Kostüümide kujundus oli tagasihoidlikum, kuid tabavam.

Tuleb loota, et teater, süvenedes selle suurepärase ooperi lavastamisprobleemidesse, suudab leida oma kavatsustele veenvamad vahendid.

E. Toona

... ja muusikalisest

Laupäeval, 28. augustil oli „Estonia“ saal tungil täis vaatlejaid. Rossini koomilise ooperi „Sevilla habemeajaja“ esietendus oli kokku meelitanud suure hulga meie pealinna ooperikunstihaarastajaid.

Teatrikülastajale teenistusvalmilt pakutavas kavas leiame märkmeid Rossini suurest teenest itaalia ooperi arenemise ajaloos: „... Ta kaotas „kuiva“ retsitatiivi ühel noodil, asendades selle meloodilise, mozartliku retsitatiiviga, laiendades orkestri osatähtsust ja näitas järgnevatele heliloojatele Bellinile, Donizettiile ja Verdile, tee tõelise dramaatilise ooperi loomiseks.“

Ja see surematu ooper on tõepoolest juba üle saja aasta võidutsenud maailma ooperilavadel, omades hiiglasuurt menu nii 19. sajandi kui ka 20. sajandi teatrikülastajate juures.

Beaumarchais' komöödia lõbus ning sädelev teravmeelselt paroodiline süžee on Rossini muusikas leidnud geniaalse tõlgitsuse.

Mispärast on aga „Estonia“ ooperiteater (kelle mängukavas on see ooper seisnud varemgi ligikaudu samade osalistega) andnud sel korral põhjust oletada tähelepanu vähendamist just Rossini ooperi muusikaliste väärtuste esiletõstmisel, mille ajalooliselt tähtsust ta mainib ka oma kavades?

Saalis kustuvad tuled. Dirigent Nigula tõstab taktikepi. Hakkavad voolama avamängu tuttavad helid, „Sevilla habemeajaja“ geniaalse avamängu helid, mis on võitnud populaarsuse ning kuulajate armastuse ja mida esitatakse sümfoniilise muusika kontserdikavades.

Kuhu on aga kadunud muusika varjundirohkus ja ilmekus, mille poolest on nii rikas Rossini partituur, strihhide täpsus ning puhtus, mis loovad ta stiili veetlevuse ja toovad muusikasse rikkalikku vaheldust, kuhu on jäänud orkestri kooskõla puhtus? Näis, nagu oleksid or-

kestrandid seadnud endile sihiks mängida ilma igasuguse huvita, luues mitmekesisust vaid puupillide rühma häälestamatusega.

Tuimemat orkestri mängu on enesele raske kujutella. Ei tahaks uskuda, et selline on meie vabariigi parima sümfoniilise ooperiorkestri mängutase (millises orkestris muide ei mängi sugugi halvad muusikud!).

Kuulaja aplodeeris avamängule. Kuid ta aplodeeris heale, juba ammu mitte enam kuulnud muusikale.

Eemaldub eesriie ja meile avaneb õisese pimedusse mattunud Sevilla tänav. Tänavavaikus häirib muusikute saabumine. Nende järel sammub lavale ka krahv Almaviva (H. Otto), kes laulab Rosina palkoni juures serenaadi.

Kogu esimese vaatuse esimene pilt, välja arvatud stseen Figaroga, ei pakkunud erilist naudingut. Eriti armetu mulje jätab krahv Almaviva.

Ooper „Sevilla habemeajaja“ esitab lauljale väga suuri nõudeid. Ta nõuab osade virtuooslikku, meisterlikku täitmist. Kas vastab neile nõudeile H. Otto häälematerjal, kes esineb krahv Almaviva osas? Ei vasta. See osa on talle ilmselt üle jõu käiv. Tundub, et H. Ottol puudub kool. Kui ta häälel madalas registris omab veel mõningat meeldivat varjundit, siis muutub see kõrges registris ilmetuks, lamedaks ja pinguldatuks. Need puudujäägid suurenevad vokaaltehnilistes passaažides veelgi rohkem.

Teises pildis ja ka järgnevates muutub see ebameeldiv mulje ooperist siiski mõnevõrra paremaks. Seisukorra päästavad Figaro Eesti NSV teeneline kunstnik Tiit Kuusiku käsitusel, kes omab selle osa jaoks eriti suurepärase häält (kuigi kohati häirib laulja ebakindlus teksti tundmisel), ja Rosina, kelle kuju — noore, koketselt üleemeeliku neiukuju — kehastab nii lavaliselt kui

ka muusikaliselt loomulikult ja kütkestavalt V. Neeluse. Väga hea on ka doktor Bartolo O. Raukase osakäsitusel. Tugeva, tõelise ooperilaulja hääle kõrval omab O. Raukas ka häid näitlejavõimeid. Tema mäng jättis kõige parema mulje.

Piisavalt koomiline ja muusikaliselt usutatav oli A. Pärn Basilio osas.

Giorillo, Almaviva teenri väikeses osas esines A. Aasma muusikaliselt hästi õnnestunult.

Mõningal määral mitterahuldav on Berta (M. Poola). Tema hääle nagu ei harmoneeri oma tämbriit ansambliis (2. pildis) Rosina häälega

Ooperi „Sevilla habemeajaja“ lavastamist tuleb muidugi tervitada, kuid on kahetsemisväärne, et teater, kes omab häid jõude, laskis siiski välja etenduse, mille muusikaline tase ei ole veel nõuete kõrgusel. Lavastus on ilmselt alles ebaküps ja lõplikult välja töötamata. Siin langeb suur osa süüst orkestrile. Tundub suurt viimistluse puudust orkestrisaate ja laval lauljate töös. Orkester summutab mõnikord lauljate hääle, ei lõpeta nendega üheaegselt. Lauuansambliilistes stseenides pidi teinekord imestama, kuidas nad ometi lahku ei läinud. See on ju ilmselt mitteküllaldase töö tulemus.

Ooperikülastajal on täielik õigus avaldada rahulolematust. Kui juba kord asuti selle geniaalse ooperi lavastamisele, siis esitatagu ta ka sel kujul, nagu helilooja on ta kirjutanud.

Loodame, et ooperi järgnevail ettekannetel suudetakse katta esietendusel ilmnunud puudujääke, mis tingib aga esmajoones orkestri pingsat süvenemist ooperi partituuri, samuti nagu mõnede osatäitjate oma osa viimistlemist. Alles siis võimaldub vaatajal täiel määral nautida selle suurepärase klassikalise muusika kunstilisi väärtusi, mida nii rikkalikult leidub „Sevilla habemeajajas“.

L. Auster